

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ZI.

Pe unŷ anŷ 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:

Pe anŷ 36 fr., pe șese luni 18 fr., pe trei luni 9 franci.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondŷ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Sorșorii nefrancoate nu se primesou. — Manuscripte nu se retrămitŷ.

Nr. 74.

Mercuri 3 (15) Aprilie

1885.

Nou abonamentŷ

la

„Gazeta Transilvaniei.“

Cu 1 Aprilie st. v. 1885 se începe unŷ nou abonamentŷ, la care invitămŷ pe onorații amici și sprijinitori ai fŷiei nŷstre.

Prețulŷ abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei luni 3 fl.
„ șese „ 6 „
„ unŷ anŷ 12 „

Pentru România și străinătate:

pe trei luni 9 franci } în aurŷ sŷeu în hăr-
„ șese „ 18 „ } tiă cu adausulŷ a-
„ unŷ anŷ 36 „ } giului.

Rugămŷ pe domniŷi abonenți, ca sŷ binevoiascŷ a-șŷ reînoui de cu vreme abonamentulŷ, ca sŷ nu se întrerupŷ expedițiunea ziarului.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Brașovŷ, 2 (14) Aprilie 1885.

Unulŷ din organele de frunte ale opozițiunei moderate maghiare asemŷnă statulŷ ungarŷ de ađŷ cu o corabiă, care plutesce pe imensulŷ oceanŷ fără cârmă tare și fără compasŷ. Valurile suntŷ liniștite și sŷrele lucesc încă pe firmamentŷ. Corabia se mișcŷ purtată de vŷntulŷ linŷ alŷ mării în susŷ și în josŷ, dar nici o țințŷ, nici unŷ viitorŷ sigurŷ nu-i suride; nimenea nu scie unde o vorŷ duce valurile capricioșe; cârmaciulŷ și-a pierdutŷ facultatea de a o mai conduce.

Ce-o sŷ fie de acŷstă corabiă — întrŷbă numita fŷiă — dacă viscoalele ce dormŷ încă ađŷ la fundulŷ mării se vorŷ descătușŷ și vorŷ cutierŷ lumea întrŷgŷ?

Eunucii politici, cari încunjurŷ ađŷ pe cârmaciulŷ făr' de cârmă, se gândescŷ ei ŷre la o asemenea eventualitate, orŷ suntŷ de părere că marea va rŷmânŷ în veci totŷ așa de lină ca acum?

Când a ăisŷ, că cârmaciulŷ statului și cu ajutorii sŷei nu se pregătescŷ pentru a întâmpina furtuna, ce pŷte întuneca cerulŷ patriei, organulŷ opoziționalŷ de sigurŷ, că nu s'a gânditŷ la talismanulŷ, ce'lŷ ducŷ ei cu sine, la pânza maghiarisărei? De vorŷ întinde acŷsta pânzŷ în poțriva viscolului cine dintre cei ce încungiurŷ ađŷ pe norocosulŷ cârmaciu va mai fi în dubiu, că naia va sbura dreptŷ în portulŷ salvatorŷ?

Povoiulŷ slavŷ, chaosulŷ ce se pŷte nasce în Orientŷ în cazulŷ unui rŷboiu dintre Rusia și Anglia, crisa financiară și economică, tŷte aceste suntŷ nimicŷ fațŷ cu puterniculŷ catargŷ alŷ maghiarismului militantŷ. Adevŷratulŷ pericolŷ consistŷ în agitațiunile propriilorŷ fii ai patriei. Dacă aceste agitațiuni vorŷ fi sdrobite, cine de ce se mai pŷte teme?

Marinarii se adunŷ în Clușiu, ca sŷ sfințescŷ pânza salvatŷre a maghiarismului violentŷ, și ce se întâmplŷ?

Ludovicŷ Kossuth trŷmite binecuvŷntarea sa prin firulŷ electricŷ. Bŷtrânulŷ guvernatorŷ, personificarea fanatismului de rassă modernŷ, ce imbată ađŷ pe conducŷtorii corabiei și pŷ argații lorŷ, le adresŷzŷ acestora din Turinŷ următŷrele cuvinte:

„Transilvania e mâna drŷptă a patriei nŷstre. Fiecare palmacŷ de pământŷ, ce se pierde aici pentru maghiarismŷ, amenințŷ caracterulŷ de statŷ milenarŷ alŷ patriei nŷstre maghiare. A

paralisă în direcțiune patriotică agitațiunea disolvatŷre inimicŷ Maghiarilorŷ, a susținŷ maghiarismulŷ, a recăștigŷ teremulŷ pierdutŷ, a desvoltŷ cultura maghiară: este o nisuițŷ a propriei apŷrări, pe care ar trebui sŷ-o sprijinŷscŷ fiecare ungarŷ. Oferŷ 100 fl. pentru fondulŷ reuniunei. Primiți acestŷ obolŷ cu indulgențŷ dela Maghiarulŷ făr' de patriă.“

Bucuriă nespusă între marinarii-eunuci politici, căci Kossuth vorbeșce și cuvintele ce le pronunțŷ îi suntŷ șoptite de însuși „Dumneđulŷ Maghiarilorŷ.“ Baniŷ ce-i trŷmite suntŷ „bani sfinți.“ Ceriulŷ se deschide și ângerii strigŷ: Gloriă celorŷ ce arborŷzŷ drapelulŷ maghiarisărei. Mamelucii din tabera guvernamentală își sarŷ din piele de fericire, că Kossuth, însuși Kossuth întinde mâna stăpânului lorŷ și glasulŷ lui sŷ unesce cu glasurile cetei lorŷ.

Așa este. Causa maghiarisărei trebuie sŷ fie sfântă, decŷ Kossuth o ăice. Pŷte sŷ hotărâscŷ Sașii și Româniŷ din județulŷ Bistrița-Nășeudŷ câtŷ vorŷ voi, că nu este bine ca funcționarii județeni sŷ ia parte la o reuniune cu nisce năsuințe, ce turburŷ pacea dintre naționalități, căci puterniculŷ Tisza îi este întru nimicŷ d'a anulŷ decisiunea lorŷ și — însuși Kossuth dă întărire acestei procederi.

Marea e încă lină și sŷrele lucesc cu blândețe asupra-i. Ce va fi însŷ de corabia statului dacă o furtună grea va năvalŷ asupra-i. Fi-vorŷ de ajunsŷ ordonanța lui Tisza, obolulŷ lui Kossuth și entuziasmulŷ celorŷ mititei din Clușiu d'a o salvă? —

CRONICA POLITICĂ.

Cu mare încordare se așteptŷ scirile din Londra și din Petersburg în cestiunea încăerărei dela riulŷ Kușk, căci dupŷ cum stau lucrurile până acum, nimenea nu pŷte ăice, că pacea europŷnă n'ar fi amenințată. Dacă conflictulŷ de granițŷ afganŷ nu se va putŷ altfelŷ rezolva decătŷ prin rŷboiu, atunci e mare temere că și alte puteri europene vorŷ fi tŷrŷte în vârtejulŷ evenimentelorŷ. Cea dintŷiŷ putere, care va suferi urmările unui rŷboiŷ anglo-rusŷ, este Turcia și de atitudinea ce o 'va lua ea atŷrnă multŷ chiar starea peninsulei balcanice. Căci, dacă Pŷrta va permite flotei engleze sŷ trecŷ prin Dardanele, Rusia va considera acestŷ pasŷ ca o dușmăniă din partea Porții și ar putea ridica marŷ furtunŷ la Balcani, în fața cărorŷ Austro-Ungaria nu va sta nicŷdecum indiferentă. Atunci întâlnirea dela Skiernevice s'a făcutŷ în vederea acestorŷ evenimente și tŷte asigurările de pace date de diferitele cabinete au fostŷ numai unŷ paravanŷ, dupa care s'au pregătitŷ evenimentele ce se desfășorŷ, au fostŷ făcute mai multŷ pentru liniștirea momentană a popŷrelorŷ. Telegramele cele mai nouŷ, ce e dreptŷ, spunŷ, că Bismarck 'și-ar fi luatŷ asupra-și sarcina de a împăca pe cele douŷ state ce stau sŷ 'și mŷsŷre puterile, și dacă cancelarulŷ germanŷ voiesce în adevărŷ pace, atunci negreșitŷ că 'i va succede a înlătura pericolulŷ ce amenințŷ pacea Europei, și ne îndreptățește a crede acŷsta împrejurarea, că Bismarck, când a voitŷ, a resolutŷ cestiuni și mai grele. »Voss. Ztg.« anunțŷ, că guvernulŷ germanŷ a propusŷ atătŷ în Londra, câtŷ și în Petersburg, ca cŷrta de granițe sŷ se supunŷ hotărŷrii unei puteri neutre. Pe de altŷ parte »Kreuztg.« e informată din Parisŷ, că ambasada rusă de acolo nu scie nimicŷ de vre-o mijlocire a Germaniei; ba din contrŷ plecarea marelui principe Nicolae la Petersburg se considerŷ ca o dovadă, că situațiunea e fŷrte seriŷsă.

»Economist« din Londra, scriindŷ despre conflictulŷ afganŷ, ăice că pentru Rusia rŷboiulŷ nu însemnŷzŷ altceva, decătŷ bancruta inșoțitŷ pŷte și de o revoluțiune; din contrŷ pentru Anglia ar fi favorabilŷ comerțului. Unŷ rŷboiu între Anglia și Rusia ar fi negre-

șitŷ o calamitate, ăice numitulŷ ăiarŷ, dar suntŷ ocașionŷ, cari șilescŷ o națiune sŷ alegŷ între rŷboiu și insultă națională, și acțiunea lui Komarov ne dă o astfelŷ de ocașione. Înainte de a începe tratări de înțelegere, Lumsden cere, ca trupele rusesci sŷ se retragŷ. »Statist« nu mai pune nici unŷ prețŷ pe angajamentele rusesci; Anglia trebuie ia în apŷrare pe Emirulŷ Afganistanului, dacă nu vrea sŷ se vadŷ în fața a doi dușmani. »Spectator« susține, că rŷboiulŷ e inevitabilŷ, dacă acțiunea lui Komarov nu se desaprobŷzŷ și trupele rusesci nu se retragŷ; numitulŷ ăiarŷ nu crede, că guvernulŷ rusŷ va împlini cererea Angliei. »Globe« își exprimŷ părerea, că timpulŷ până la sosirea rŷspunsului lui Komarov despre cauza ciocnirii dela Kușk, il va folosi Rusia spre a se pregăti pentru o invasiune a trupelorŷ sale în Afganistanŷ. »Globe« recomandŷ, ca lordulŷ Dufferin, vice-regele Indiei, sŷ trimŷtŷ unŷ corpŷ de armată la Quettah, deŷrece rŷspunsulŷ lui Komarov are sŷ fie nesatisfăcŷtorŷ; guvernulŷ englesŷ sŷ profite de acestŷ timpŷ, concentrândŷ în Belugistanŷ o armată puternică. O telegramă din Londra cătrŷ »Frankfurter Zeitung« spune, că ministrulŷ englesŷ de rŷboiu Hartington proiectase sŷ propunŷ Lunia trecutŷ, în camera comunelorŷ, convocarea primei reserve a armatei în numărŷ de 60,000 de ŷmeni, a miliției întregi și a rezervei flotei pentru scopuri de apŷrare.

În privința meetingurilorŷ ce le ținŷ Sŷrbii macedoneni, »N. fr. Presse« a primitŷ din Sofia o scrisŷre, în care i se comunicŷ, că meetingulŷ din Piroț a fostŷ opritŷ de guvernulŷ sŷrbescŷ de tŷma unei contra demonstrațiuni bulgăresci. Agitatorii politici ai Sŷrbiei voiescŷ sŷ se recompeseze regatulŷ lorŷ cu teritoriile sŷrbo-macedonene pentru ocuparea Bosniei și Erțegovinei de cătrŷ Austro-Ungaria și se crede, că chiarŷ guvernulŷ sŷrbescŷ 'și-arŷ avŷ mâna în jocŷ, sprijinindŷ aceste agitațiuni din tŷte puterile. Calendarulŷ sŷrbŷ »Vardar«, ce s'a introdusŷ în Macedonia, ar fi, se ăice, unŷ mijlocŷ de agitațiune pusŷ în lucrare chiarŷ de guvernulŷ sŷrbescŷ. Dacă acesta a interđisŷ ținerea meetingului sŷrbŷ în Piroț, acŷsta a făcutŷ o ca să nu compromitŷ pe acei politici sŷrbi, cari 'și-au înscrisŷ pe stindardulŷ lorŷ »idea marei Sŷrbii« și cari combatŷ politica orientală a Austro-Ungariei. Totŷ așa, ăice corespondentulŷ lui »N. fr. Presse«, stŷ lucrulŷ și cu meetingulŷ intenționatŷ în Belgrad asupra cestiunei bosniaco-erțegovinene; elŷ susține că acestŷ meetingŷ este mai multŷ o demonstrațiune în contra Austro-Ungariei, decăt în contra Bulgariei.

»Pol. Corr.« aflŷ din Petersburg, că ministrulŷ rusŷ de rŷboiu a prezentatŷ consiliului imperialŷ unŷ proiectŷ de a se recruta în anulŷ acesta 230,000 de ŷmeni. Același ăiarŷ e informatŷ din Odesa, că admiralulŷ din Nikolajev a primitŷ ordinŷ dela marele admiralŷ, marele principe Alexis, ca sŷ înarmeze câtŷ mai repede și sŷ țŷă în serviciu corăbiile de rŷboiu ancorate în acelŷ portŷ. La începutulŷ lui Mai corăbiile sŷ plutŷscŷ deja pe mare. Prin urmare tŷte semnele suntŷ că rŷboiu va fi între Anglia și Rusia.

Procesulŷ din Deva

VI.

Actŷ de acușățiune.

(Urmare din Nr. de ieri).

Relativŷ la legea de naționalitate a amintitŷ încă și aceea, că ar fi datorია guvernului, la numŷrea funcționarilorŷ sŷ fiă cu privire la naționalități, cari în respectivele cercuri facŷ majoritatea — și apoi cu considerare la aceste sŷ se numŷscŷ președinții tribunalelorŷ și comiții supremi.

Pune întrebarea: căți funcționari români sunt la judecătŷrii și alte funcțiuni de statŷ? Este ŷre corŷpundŷtorŷ numărulŷ funcționarilorŷ români numărului de trei milioane alŷ Românilorŷ? Căți comiți supremi români sunt? Rŷspunsŷ: nici unulŷ. — La care oficiu de statŷ se potŷ ei (Româniŷ) folosi de limba lorŷ proprie? — La nici unulŷ, ci din contrŷ la judecătŷrii și la autorități politice se încheiŷ protocoale în o astfelŷ de limbă, pe care

poporul român nu o pricepe, de unde apoi se nascu daune mari.

Legea despre naționalitate, sancționată de Majestatea Sa, nu este luată în considerațiune; guvernul nu și face datoria; legile sancționate nu le pune în aplicare. Cum voru puté avé dar încredere față cu un guvern, care numai acele legi le aplică asupra lor, cari vorbesc despre sarcini, dar nu și pre acele, cari sunt favorabile; și după ce ei sunt eschiși de la funcțiuni, sunt eschiși totodată și din camera deputațiilor, căci de-o parte funcționarii nu aplică legile așa, cum ar trebui, ér pe de altă parte, fiindu legea electorală atât de măiestrită, încât, avându în vedere cercurile electorale împărțite cu nedreptul, vre-o trei mii alegători maghiari alegu un deputat, până când 40—50 mii de Români abia alegu unul; astfel, deși legile la aparință sunt drepte și liberale, în faptă însă se comitu cele mai mari nedreptăți.

Aceste tóte dovedesc, că guvernul față cu națiunea română nu este sincer, ci din contră o persecută de aci urmază, că încrederea lor (a Românilor) față cu guvernul scade pe și ce merge.

Mai departe a amintit, că acuma religiunea și naționalitatea lor este amenințată de un mare pericol, că Românii sunt locuitorii vechi ai țerei, érá Ungurii străini, cari numai prin ocupațiune au devenit stăpânitorii situațiunii, ceea ce nu o iau în considerare; că prin proiectul de lege despre scótele secundare voiesc a le scóte limba din biserică, ca și cătră D-zeu se se róge în limba maghiară, astfel deschidându terenul unei limbe străine; că desdăunarea urbarială a fost făcută în folosul Ungurilor și în detrimentul Românilor.

Avându în vedere, că Avramu Tincu, — parte conform propriei sale recunósceri, parte conform fasiunilor de martori — tóte acestea le-a quis; considerându, că tóte acestea nu stau nici într-o legătură cu cele două propuneri suplimentare provocate de densul, nici nu forméză unu ce întregu, carele ar fi în consonanță cu acele, ci ele sunt unu conglomerat de frase bombastice, ceea ce asupra masei conferinței, de o cultură inferioară, n'a produs alt-ceva, decât ură; — considerându, că acestea observațiuni bombastice, în mijlocul unui sgomot mare, au fost împărțite de aprobări:

Este nenegabil că acusatul, în decursul vorbirii sale, a fost inspirat de ura națională, dându aceste vorbiri astfel de direcțiune, prin care a fost condus pe unu tărâm alunecos; și agerimea construcțiilor sale a avut de scop în mod evident, a ațța ura valachilor în contra Ungurilor; și ce e drept, și-a ajuns scopul, căci nu numai în decursul adunării s'au arătat iritațiuni, ci numai decât după acésta adunare, ca o consecunță a ei, în părțile Zarandului s'au ivit astfel de întâmplări, din ansa cărora, chiar pentru delictul agitațiunii succesive în scurtu timp au fost puse în cursu trei investigațiuni criminale separate înainte judecătoriei reg. de cercu din Baia de Crișiu, ceea-ce se va dovedi cu actele, cari sunt a se procura. Conform acestora, intențiunea acusatului Avramu Tincu îndreptată spre agitațiune — pe lângă tóta negarea sa — este documentată.

Ioanú Papiu, ce e drept, negă, că densul prin cuvântul presidial de închidere ar fi impus poporului român, ca cele auzite se și-le noteze bine și se le răspândescă și între cei cari n'au fost de față, dér considerându, că acusatul a datu cuvântul lui Avramu Tincu, cuvânt, carele după enunțarea concludului, a fost de prisos și că oratorului nu i-a retrasu cuvântul, deși acesta în continuu a vorbitu cu scopu de a produce

agitațiune, ci acele construcțiuni de unu efectu periculos le-a ascultat și a lăsatu se fi auzite până în sfârșit; și considerându, că a ținutu adunarea în biserică, cu unu popor, carele intrunesc în sine numai religiunea, dar nu și naționalitatea (egy vallást és nem nemzetiségget egyesítő népel) și astfel i-a datu o ponderositate mai mare, prin urmare scopul i-a fostu a produce efectu; și considerându, că cuvântul de închidere prin fasiunea martorilor este dovedit; față cu negațiunea sa, participarea la delictul de agitațiune, adevă conlucrarea, ațintită spre producerea urei între Valachi și Unguri, este documentată.

Martorii apărători ascultați, neputendu adeveri prin fasiuni precise scusele acusaților, probele de mai sus n'au fostu nici decât micșorate prin depunțiunile lor.

Condițiunile prescrise în § 156 a procedurii criminale, neputendu fi aplicate față cu acusații, ei au fostu lăsați și mai departe pe picioru liberu.

Din sedința tribunalului reg. ca foru criminală, ținută în 29 Septembrie 1883.

Solyom Fekete m. p. Bodó Sándor m. p.
președinte. natoru.

Contra acestui act, acusații au însinuatu recursu.

VII.

Apelul d-lui Ioanú Papiu.

Onorabilu Tribunalu reg.!

În procesul criminală, intentat contra d-lui Dr. A. Tincu și subscrisului, pentru delictu de agitațiune, însinuat de ja apelu contra actului de acusațiune de datu în 29 Septembrie 1883. Nr. 4598/83 crim., imi i-au voiă a prezenta Motivele apelului în următoarele:

1. În sensul § 1 din codul penal, numai acelu faptu se consideră de crimă séu delictu, pe care legea ilu declară de atare; — deórece însă faptele séu neglesele espuse în actul de acusațiune nu conțin unu substractu, la care se se poté aplica §§-ii 171 și 172 din cod. pen., prin urmare investigațiunea neavându baza legală este a se sistă; ba nici ordinarea ei n'au avutu vreun inteslu basat.

2. O rezoluțiune de acusațiune numai în acelu casu poté avé locu, decât inculpatul poté se fie cu dreptu cuvântu acusat. Motivele provocate în actul de acusațiune însă, cari mai mult ar poté se producă unu suris, decât se servescă de basă a unui verdictu serios, nici decât nu sunt îndestulătoare, pentru ca în virtutea acelu eu, séu oricine altul séu poté fi acusat, deórece acele, mai mult tracteză despre unele păreri de partid politicu cu valóre individuală și unilaterală, cari aru poté se servescă de materialu pentru unu articolu de diar, dér ele nici decât nu constituie fapte punibile; prin consecință este cu neputință a deduce din ele o justă acusațiune.

3. În rezoluțiunea de acusațiune nu suntu precisate cuvintele prin cari eu, în modul espresu în § 171 și cu deosebire în alu doilea alineat alu § 172, »așu fi agitatu pe o clasă, naționalitate ori confesiune în contra celeilalte;«; decât fără indicarea acelu espresiuni, cari singure poté se constitui adevăratu faptu de agitațiune, n'am pututu séu fiu cu dreptu cuvântu acusat.

4. Faptul atribuitu mie, asemenea nu conține nimica demnu de pedepsit, deórece eu, în calitate de președinte, am considerat vorbirea ținută de d. Dr. A. Tincu nu numai obiectivă, ci chiar correspundătoare și între marginele legi, întocmai ca comisariul de polițiă din apropiere și procurorul r. ung., carele asemenea a participat la acea adunare, și după ce dară vorbirea numelui nu conține nimica demnu de pedepsit, așa nici eu nu poté séu fiu trasu la răspundere; almintrea calificatiunea de »participante«, mai mult apésă pe acum numiții, decât pe mine.

Împrejurarea, că încatu propunerea d-lui Dr. Avramu Tincu a fostu de prisos și încatu așu fi avutu eu datorința a-i detrage cuvântul, nu poté avé nici o basă, deórece prin acésta nu se poté constată și justifica unu faptu punibilu, prin urmare motivarea relativă la acésta împrejurare nu documenteză chiar nimic.

5. Agitațiunea consistă în aceea, ca inculpații séu provóce pe cine-va spre a comite o crimă séu unu delictu. — În rezoluțiunea de acusațiune însă nici cu unu cuvântu nu se díce, că eu prin cari cuvinte și în ce modu m'am nuzit a provocă pe cineva directu, ca séu comită o crimă séu unu delictu, așa ceva nici martorii nu afirmă, ci numai își inchipuesc séu ei însăși tragú consecințele. Deci dér cum séu poté fi eu acusat atunc, când tóte aceste nici măcar nu se afirmă în contra mea?

Séu dórá, exercitarea dreptului constituționalu numai Maghiarilor este permisă și numai ei suntu îndreptățit de a se consulta asupra gravaminelor lor constituționale?

După ce a consultat asupra gravaminelor constituționale fie-care cetățen este îndreptățit, cum și pe ce temeii suntem noi acusați atunc, când și noi am consultat asupra aceluia numai între marginele permise de lege?

Fiind dér permise consultările asupra gravaminelor constituționale, acele nu poté se formeze unu faptu punibilu chiar nici în casul, când ele nu ar fi pe placul acelu, cari profeséză o altă părere politică; prin urmare unu faptu punibilu consistă numai în comiterea unei crime séu a unui delictu.

Unde suntu dér cuvintele, cari forméză faptul obiectiv alu agitațiunii? Suntu ele óre memorarea întâmplarilor din trecut? séu suntu ele împrejurarea, că noi Românii nu suntem, căci nu putem fi — mulțamiți cu situațiunea politică actuală?

Atunc Domnilor, trageți la răspundere pe redactorii foilor, pe conferențarii, ce se ocupă cu cestiuni politice; pe oratorii adunărilor de popor și alții; și cu deosebire pe editorii poeziilor revoluționare ale lui Petöfy, relative la agitațiuni contra casei domnitore și a membrilor ei; pe editorii scrierilor de asemenea cuprinsu ale lui Ludovic Kosuth supra-numit »marele patriot«; esilat; pe membrii reuniunilor de maghiarizare; pe întemeitorii fundațiunilor poreclite »patriotice;«; pe judele și procurorul politicu, și numai după aceea ridicăți pétra și aruncați asupra noastră!

6. Fasiunile martorilor numiți în actul de acusațiune, — fiind cauza de sub întrebare o causă politică, — nu poté avé nici o greutate; căci abstragându de la împrejurarea, că acele fasiuni nu conțin nimicu, ce ar conchide la o directă provocare spre a se comite o crimă, séu unu delictu; ei (martorii) în multe privințe sunt interesat; de altă parte, cei mai mulți dintre ei, neputendu limba română, și atâtu mai puțin natura și ideotismele ei, nu poté séu aibă o completă cunoscință despre adevăratul ei inteslu alu cuvintelor espriate.

Scurtu: nu subverséză nici unu motivu binecuvântat, că acestu act criminală care și altcum a făcutu o rea impresiune, séu mai amărăscă spiritele și așa fără causă destul de iritate.

Dreptu aceea, basat pe aceste și alte motive, — pe cari cu acésta ocaziune inadinsu le-amu retăcut, — rog pe onorabila Tabla regescă, séu binevoiescă a pune afară din valóre rezoluțiunea întâmpinată, carea fără vr'unu motivu legalu întesce a provoca o adevărată discordiă între pacinici cetățeni.

Cu respectu
Ioanú Papiu m. p.

SCRILE DILEI.

La adunarea de constituire a reuniunii de maghiarizare din Clușiu au luat parte, după cum spunu foile din Clușiu, mai numai persoane oficiale: deputați, primari, fișpani, inspectori și directori de scóle, profesori, judecatori redactori d'ai foilor unguresci etc. Junimea maghiară universitară din Clușiu are de gând séu între în corpore ca membru fundatoru cu 500 fl. Filiale s'au mai înființat în Odérheiu și Búrkös; se díce că se voru mai înființa în Mediașu, Sighisórá și Cohalm. De frasele bombastice ale »patrioților«; nu mai vorbim, n'au vaióre decât pentru ziua de 1 Aprilie românesc.

FOILETONU.

Martirii Crucii din ambele Dacii.

(Urmare).

Acelea măsuru fură luate și pentru cetățenii Dorostolului (Dristorul, Silistria). Dér aici măsurile erau pré târziu luate, pentru că toți notabilii primiseră religiunea creștină. Aici ordonă ca în trei zile séu nuse mai afle creștini și arse tóte casele de rugăciune ale creștinilor. Sf. Emilianu era robu alu tribunalului din Dorostol și cel mai credincios alu casei domnului séu, împărțându-se de tóte secretele stăpânului séu, era și îngrijitoru alu casei și alu domeniilor (moșieru) acestuia. Acestu Emilianu era inițiatu în religiunea creștină de însuși domnul séu, la care se bucura de o mare favóre. Martirul véduse în noua reformă a lui Cristu libertatea și egalitatea omului. »Nu este robu, nici liberu, nu este Elinu séu Romanu, nu este parte bărbătescă, nici femeiască, mai preferat înainte lui Dumneđu, ci toți întru Christos sunt una,« díce Pavelu. Cine sêmețe mai multu apésarea sclăviei decât acela, care poartă jugulu? Cine cunóscé mai bine valóre libertății, decâtu sclavulu? De aceea clasa ce suferé s'a védutu adesea cea dinteu în fruntea reformelor progresive érá Patricii séu clasele nobile din imitațiă séu de nevoiă

întinseră mâna reformelor. Tribunalu din Dorostol basat pe pozițiunea sa, pe amorul concetățenilor și chiar pe alu sclaviloru séi, susținú cu pieptul cauza coreligionariloru séi. Când Capitolinú se ospéta la masă cu amicii séi, ceilalți cetățeni creștini, conspirându cu tribunalul lor contra idololatriei, puseră focu la tóte capștele din Dorostol cu mâna martirului Emilianu; unu popu idololatu alergă iute și întrându în sala de ospétu unde se desfăta Capitolinú cu amicii séi, comunică prefectului arderea capștelor și dărémarea idoliloru.

Tóta adunarea se turburá, veselia se prefăcu într-o profundă intristare. Toți alergară cu garda cetățenescă în tóte părțile, ca séu afle pe culpabili. În astă turburare se prinse unu creștinu venind dela țérina sa și care își avea locuința lângă una din aceste capști; pe acesta îndată ilu punu la tortură, ca séu afle pe autorii acestei catastrofe. Véđendú Sf. Emilianu, că fapta sa va cauza mórtea coreligionarului séu nevinovat, merse la prefectu și declarându-se singur de incendiaru díse: »Mai sunt câteva sute ca mine, cari amu juratú rásbunare contra Dumneđeilor voștri și te incredințezú, Capitoline, că câtu timpu nu vei suferi pe creștini ași avé bisericile lor aici, nici capștele vóstre nu voru mai esista.«

Capitolinú cercă în totu chipulu séu afle și pe ceilalți conjurați, dar nu poté afla nimic din gura lui Emi-

lianu, de aceea ilu puse la mare tortură. După aceea ilu condamnă la ardere cu focu. Ostații scóseră pe Emilianu afară din cetate și făcură unu focu mare pe marginea Dunării, apoi aruncară de viu pe sfântulu în focu. Biserica serbézá pomenirea lui în 18 Iulie. Gautia, sora stăpânului séu și cu alți creștini, adunară rămășițele lui și le îngropară 3 stadii departe din cetate. După dece ani se ridică aici o biserică în numele lui Emilianu, prin stăruința Gautiei.

Persecuțiunea decretată de Iulianu nu era produsă de vre unu zelu cătră dei și Penăț, ci mai multu din motivulu de a desbrăca creștinii de averile lor, după cum a arătat Capitolinú, care a cerutu dela cetățenii Dorostolului séu plătescă o litră de aur, érá tribunalul, stăpânulu lui Emilianu, séu plătescă o litră de argintu la tesaurulu imperiului.

St. Capitonu.

(287—340 d. Chr.)

În secululu alu treilea, patriarchulu Ierusalimului trimise mai mulți preoți și Episcopi, ca séu propage evangelia și séu boteze pe barbari; între aceștia se afla și unulu Eufremu, care propaga evangelia mai multu de dece ani și întemeiă și Episcopia numită a Goției, érá după mórtea acestuia se trimise dela Constantinopole unu órecare Euterie. În timpul acesta inundară barbarii Dacia lui Traianu. Euterie párási episcopia Goției, se duse la Constano-

Zelosul nostru tîmplarî din Braşovî D. Vasile Popovicî a dăruit redacţiunii noastre o »opincă« de lemn cu inscripţiunea: »Horia, 1885,« lucrată cu multă artă şi gust. În opincă sînt aşezate două călimare într'o despărţitură, ér în a doua o pînă de scrisu frumos sculptat, avînd în capul de sus o rotă între un spic de grâu şi un ştuleiu de cucuruz şi mai jos câţiva spini. Redacţiunea noastră aduce d-lui Popovicî cele mai căiduröse mulţămiri, felicitându-l în acelaşu timp pentru ingenioasă ideă ce a avut-o, de a ne surprinde c'unu suveniru atât de frumos.

—0—

Medicul de cercu D-r Nicolau Calefariu a fost numit de comitele din Sibiu medicu de ocolu onoraru alu ocolului judecătorescu Selişte,

—0—

O ordinaţiune a ministrului de finanţe hotărâşce, ca cei restanţi cu ziua de eliberare din armată, dacă nu pot plăti taxa în bani, să se aresteze cu o jumătate de qi până la 30 de zile. La 10 fl. restanţa seu mai puţin se socotesce o qi arest. Propunerea de arestare o face inspectorul de dare şi comisiunea administrativă decide asupra ei.

—0—

Joi sêra, surorile Tacianu din Bucuresci voru cânta în sala hotelului Nr. 1 pentru cea din urmă oră. Mica Rosa de 4 ani va cânta romanţa »Gondoleta« de V. Alexandri. Publicului român i se oferă o bună ocaziune de a auşi a trăgătoarele cântece românesci, cântate de cele patru surori cu multă pricepere şi dulceaţă. De aici cântăreşele voru pleca la Făgăraşu.

—0—

Astă sêră se va da în sala hotelului Nr. 1 concertu B. Risenberger.

—0—

Măsurarea oraşului. Deja din mijlocul unei luni Martie a. c. s'a început însemnata măsurare a cetăţii şi a pădurii, — la care comuna cetăţii, cu atîta zel în viaţa comunală, — din partea respectivilor întreprindători, a d-lor ingineri Franz Hafferl şi Josef Stern şi a directorului forestieru H. Bretschneider. În multe puncte, înălţimi şi respântii în oraşul nostru se vedu aşadară număröse semne triangulare, pociumbi şi prăjini. Inginerii şi geometrii întreprindătorilor lucrăz cu diligenţă şi locuitorii oraşului fură provocaţi printr'o publicaţiune a magistratului, să sprijinască pe întreprindătorii lucrărilor de măsurare, dîndu desluşiri, evitîndu conturbări, cruţîndu aparatele de măsurare aşezate. Noi voim să mai atragem atenţiunea, că pentru vătămarea intenţionată şi reuţaciösă a aparatelor de măsurare este fixată o pedepsă de arest până la 3 zile şi pedepsă în bani până la 100 fl. şi că mai cu semă slujitorii, învăţacei, scolarii şi copii trebuie să fie în această privinţă admoniţi din partea mai marilor şi părinţilor lor. Noi recomandăm şi din parte-ne aceste lucrări sprijinirii publicului şi vom urmări cu mare interesu propăşirea lor şi în urmă finirea lor peste 2 ani.

Sinodul din Sibiu.

Sibiu, 13 Aprilie n.

Înainte de a se deschide sinodul arhidieceşan gr. or. convocat pe ziua de Dumineca Tomii, P. Sf. Sa Metropolitul a oficiat sf. liturgiă în biserica Mitropoliei, fiind de faţă numărös publicu. Apoi deputaţii sinodului s'au întrunit în sala seminarială, unde Prea

Sanţia Sa ca preşedinte a deschis prima şedinţă sinodală printr'unu discursu, în care arătîndu, că este unu aderent alu sinodaliştii, bineventă pe deputaţi. A şis Escelenţa Sa în discursu, că pentru prosperarea lucrărilor sinodului se cere, ca întregu sinodul să fie însufleşit de virtuţile creştinesci: credinţa, speranţa şi iubirea, căci numai în modul acesta, neabătîndu-se adecă niciodată diu calea cea drăptă, se pôte lucră pentru binele bisericii. Altfel, incheiă Prea Sanţia Sa, sinodul nefiind inspirat de aceste virtuţi, cauza cea sfîntă se compromite împreună cu sinodul.

Amu dori, ca aceste trei virtuţi creştinesci, ce le-a recomandat sinodului, să le pôtă traduce mai înteu Prea Sfinţia Sa în fapte. Altfel biserica cu greu va pute înainta, decă capul ei nu va premerge cu esemplu.

După discursul de deschidere s'au alesu notari provisorii: pâr. protop. Dănciu, pâr. adm. protop. Iuliu Danu, d-nii Dr. Olariu, Dr. Todea, M. Voileanu şi P. Pipoşu. Deputaţii îşi presentară apoi spre verificare hârţile credenţionale şi cu acesta s'a incheiat prima şedinţă, anunţîndu-se cea următoare pentru a doua qi Lunî. N.

Convocare.

Reuniunea »Mariană« a învăţătorilor poporali din districtul Năsăudului şi giuru va ţine adunarea sa generală ordinară pentru anul curentu în Monoru la 26 şi 27 Maiu st. n. cu următoarea

Programă:

1. Membrii asistă în corpore la celebrarea cultulu divin.
2. Cuvîntul de deschidere prin preşedinte.
3. Alegerea comisiunilor.
5. Raportul comitetului.
6. Ţinerea de disertatiuni şi tractate teoretice: a) Aplicarea remuneraţiunilor şi pedepselor în scola poporală. b) Ce mijloce va infrebuinţa învăţătorul spre a statori legătura de lipsă între scola şi casa părintescă. c) Cum se procedă la propunerea limbei maghiare în scolarele poporale române. d) Observări în contra obiceiului de a schimosi limba. e) Însemnătatea sciinţelor reali şi modul tractării lor în scola poporală.
7. Trei prelegeri practice: a) din istoria patriei, b) din fizică, şi c) din istoria naturală.
8. Publicarea ordinaţiunei măritului ordinariat dto Gherla, 30 Decembrie 1884 Nru. 7354, cum şi a altor dispoziţiuni emenate dela locurile mai înalte.
9. Pertractarea altor propuneri şi tractate de interesu pentru reuniune, ce se voru însinua la timp.
10. Desemnarea locului pentru proxima adunare generală.
11. Verificarea protocolului.

La această adunare se invită toţi on. domni membri. Din şedinţa comitetului reuniunei »Mariane« ţinută în Năsăudu la 30 Martie 1885.

Vice-preşedintele:
Cosma Anca.

Secretariul:
Petru Tofan.

TELEGRAMĂ PART. A „GAZ. TRANS.“

Primum aqi din Năsăudu următoarea telegramă, care în partea ei din urmă nu o putem bine descifra. Cuvintele, ce credem că voru fi a se adauge spre completarea sensului, le punem între parentese:

„În 12 Aprilie a fostu vicariul (la Năsăudu Sân-Georgiu?) spre a instală pe Vasile Popu de capelanu. Preste 450 capi de familie au protestat gróźnicu nepri-mind instalarea, pentru că numai câţiva mituiţi cu bani au umblat a (pune?) capelanu (în) Năsăudu-Sân-georgiu.“

SCRIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. alu »Gaz Trans.«)

Pesta, 14 Aprilie. — În conferinţa clubului partidei liberale, ministrul justiţiei a schiţat răspunsul, ce are să lă dea la interpelaţiunile deputaţilor Babeşu şi Orban în privinţa sentinţei de achitare a juriului din Sibiu în procesul de presă alu »Tribunei.« Răspunsul s'a luat la cunoscinţă.

Londra, 14 Aprilie. — După unu consiliu de ministri, care a durat două ore, ministrul englesu Granville a conferit cu ambasadorul austro-ungaru Károlyi şi cu Hassan Fehmi paşa.

DIVERSE.

Greşelele telefonului. — »Le Bulletin du Téléphone« scrie următoarele: Unu abonat alu reţelei telefonului din Paris cere biroului central să fie pus în comunicaţi cu medicul seu. Abonatul: »Soţia mea se plînge, că are o durere mare la cefă şi unu felu de greutate la stomac.« Medicul: »Trebuie să aibă malaria.« Abonatul: »Ce e de făcutu?« În acel moment funcţionarul dela birou schimbă din greşelă comunicaţiunea şi nenorocitul soţu primesce răspunsul unui mecanic, care dă o consultaţi proprietarului unei mări mori cu abur. Mecanicul: »Cred că în intru este acoperit de rugină d'o grosime de mai multe milimetre. Las'o în timpul nopţii să se răcescă şi dimineţ, mai nainte d'a o încălzi, ia unu ciocan şi bate'o cu putere. Ea apoi o pompă cu presiune mare şi spal'o bine.« Medicul pentru marea lui mirare nu'şi a mai vîduţ de locu clientulu.

Unu arbore luminos. — La 12 mile depărtare de Tuscarora e unu arbust de apröpe 7 picioare înălţime, cu unu trunchiu, a cărui basă e de trei ori mai grosă de câtu mâna unui om. Are nenumărate ramuri şi rămurele; acestu arbust posedă minunata proprietate în frunşul lui, că, în unele timpuri ale anului, e aş de luminos de pôte fi vîduţ la o distanţă de peste o milă în noptea cea mai întunecosă, şi în imediata lui vecinătate emite o lumină în deajunsu, ca să pötă citi tiparul cel mai mîrunt. S'a constatat că proprietatea această luminosă e datorită unui felu de substanţă gumösă, care acopere fiecare frunză, şi că, frecînd'o în mîni, acestea capëtă lumina fosforescentă, iar frunza o pierde cu totul. Amu fostu curiosi a sci ce speţi de arbore este acesta, şi amu scrisu deja redacţiunei engleze The Farmer, de unde împrumutam această, spre a ne da desluşiri. Le vom împărtăşi imediatu cititorilor. Ce grădină feerică nu s'ar putea întocmi cu arbori ca acestia luminoşi!

De aqi încolo se va trimite föia numai acelor Domni abonaţi, cari au solvit abonamentul pentru quart. II-lea.

Administraţiunea Gazetei Transilvaniei.

Editor: Iacobu Mureşianu.

Redactoru responsabil: Dr. Aurel Mureşianu

pole şi se plînge la împăratul Constantin despre suferinţele creştinilor din partea barbarilor. După ce bătut Constantin pe barbari, se întorse Euterie éră în Episcopia sa şi aduse cu sine şi pe clericul Capitonu. Când se apropiă Euterie şi cu ómenii sei de Dunăre, ilu impresură o cetă de barbari, cari ilu omorîră, şi numai Capitonu şi încă cu doi diaconi scăpară. După mörtea lui Euterie locuitorii Daciei îşi aleseră de Mitopolitu pe Capitonu, care fu nascut în Dacia ripenă. După ce se făcu arhieru puse cea mai mare silinţă să facă creştini şi pe barbarii, cari mai rămaseră printre Romani. Totu Capitonu a botezat pe Sava şi Sansalu. St. Capitonu, predicîndu într'o qi poporului, se aprinsese atîta de tare, încatu unul din capii barbarilor şise, că Capitonu vorbeşce c'o limbă de foc. Acestu Mitopolitu a avut să suferă multe nevoi şi multe necazuri dela barbari. În 22 Dec. s'a dat sufletulu acestu iavpăiatu Arhieru. Milostenia şi ajutorul celui asupritu erau calităţile ce caracterisau pe acestu sfîntu bărbat. Archereii timpurilor primitive sêmeneau dreptatea şi frăţia între ómeni, depărtîndu desbinarea şi corupţiunea dintre fi lor spirituali.

St. Sava şi Sansalu.

(302—365 d. Cr.)

St. Sava e de origine Romanu din Dacia lui Traianu. Elu a trăit pe timpul lui Constantin şi s'a iniţiat în religinea creştină de Capitonu. Pe timpul,

când Valente bătea pe barbarii din Dacia Traiană, St. Sava cu preotul Sansalu predică poporului, ca să se scole în contra barbarilor şi să se unescă cu fraţii lor din Dacia Aureliană. Între căpeteniile Goţilor Atanarichu şi Fritigernu se nascu discordia, din care apoi se încinse între amîdouă partidele unu răsboiu sangerosu. Atanarichu învinse deocamdată pe Fritigernu, care fugi la Constantinople, cerîndu ajutorul Romanilor bizantini contra lui Atanarichu. Ducele Romanilor Soranu trecu cu Fritigernu Dunărea şi începî nuu răsboiu sangerosu, în care Atanarichu fu învinsu. Pe când se petreceau acestea, unu nepot alu lui Atanarichu cu numele Attaridu făcea mari cruşimuri printre Romani Daciei orientale. St. Sava fugi de frica lui Attaridu din reşedinţa lui şi se duse la unu amic alu seu Gautinu, preotul, éră Sansalu se duse la Constantinople. Attaridu aflîndu că Sava şi Sansalu s'au întorsu éră în reşedinţa sa, trimise tocmai în sêrbătorile Pasciloru de fi prinse. Pe Sansalu ilu puse într'unu caru, fiind-că era bêtrenu, éră pe Sava ilu duse legat pe lângă caru. Ajungîndu în tabera barbarilor, pe Sava ilu puse la cele mai cumplite munci, apoi îi legă mînila la spate şi o pëtră de grumaqi, după aceea ilu aruncă în rîlul Musia în 12 Aprilie. Soranu după câţiva ani desgrupă rămăşişele lui Sava şi le trimise la biserica din Capadocia. Biserica serbeză pomenirea acestui Sfîntu în 14 Aprilie.

Sta Gautia şi Doclida.

(320—374 d. Cr.)

Gautia era nascută în Dacia lui Aurelianu în cetatea Dorostolu, unde frate-seu era tribunu. Ea de frica prefectului Capitolinu părăsi locul nasterii sale şi se duse în Dafne (Constanţiola) la gura Argeşului. Pe când bărbatul ei se puse în contact cu Iugurichu, unul din căpeteniile barbarilor dela Dunăre, pe atunci barbarii se băteau cu Bizantinii la Dunăre. Jugurichu oprî straşnicu pe creştini, ca să se mai adune în biserici, pentru că elu îi învinuia, că facu conspiratiuni contra lui. Pe când aceşti martiri se aflau în biserică, Jugurichu dedu focu bisericii şi toţi arseră. Gautia şi cu fiica sa scăpară, din cauză că în aceea qi nu merseră la biserică. Ele adunară rămăşişele celor arşi şi le duseră la Dorostolu. Gautia muri în Dorostolu, după ce a avut a suferi cumplite chinuri din partea barbarilor.

Aici se nasce întrebarea: de ce astăzi cei mai mulţi creştini nu se mai duc la biserică ca în timpurile primitive ale creştinismului? Biserica creştină la începutu unia prelungă misterii sale religioşe, binefacerea practică, adecă instituţiuni filantropice, scoli, spitale, ajutoru celui scăpatat, cu unu cuvîntu caritatea evangelică pusă în lucrare.

(Va urma.)

